

10. Перцева О. А. Структурно-семантические и функциональные особенности фразовых глаголов движения в современном английском языке. *Диссертация*. Белгород, 2014. 173 с.
11. Поуви Дж. Английские фразовые глаголы и их употребление. Москва: Высшая школа, 1990. 176 с.
12. Bolinger D. The phrasal verb in English. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1971. 205 p.
13. Palmer F. R. Semantics. Cambridge: Cambridge University Press, 1981. 221 p.
14. Schmitt N., Siyanova A. Native and nonnative use of multi-word vs. one-word verbs. *IRAL*. 2007. 45(2), p. 119-139.
15. Shovel M. Making Sense of Phrasal Verbs. Prentice Hall International (UK) Limited, 1992. 104 p.

УДК 792.024.3

Медведєва Валентина Вікторівна
Харківська державна академія культури
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКОРИСТАННЯ ГРИМУВАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ НА ЕСТРАДІ

У статті розглядається робота над гримом як основа створення образу на естраді. Наводяться приклади та прийоми гримування для створення естрадного образу. Метою роботи є дослідження та виявлення інноваційних технологій використання гримувального мистецтва на естраді.

Ключові слова: грим, образ, естрада, виконавець.

Актуальність теми обумовлюється сучасною тенденцією, яка присутня у світовій культурі вже протягом кінця ХХ- початку ХХІ століть – це еволюція візуалізації масового заходів засобами художньої виразності. Це обумовлює появу багатьох інноваційних технологій створення образу.

Одним із засобом і є гримувальне мистецтво. Зараз його роль у створенні образу видовища набула поліфонічного характеру. Гримувальне мистецтво використовують задля демонстрації самостійного твору мистецтва, а також воно є провідним засобом театралізації заходу, демонструє його ідею.

Мета роботи – дослідити та виявити інноваційні технології використання гримувального мистецтва на естраді.

Найближчою виявилися дослідження Сиромятникової І., в яких гримувальне мистецтво розглядається як засіб створення образу у різних видах масових видовищ. В цьому дослідженні грим-мистецтво поділяється на різні галузі та описується специфіка кожного окремо. Тут описується технологія використання гриму на естраді, окремо циркового гриму, а також, театрального та балетного [3]. Та було проаналізовано труд на тему «Технологія гриму» - як базові знання про використання гриму взагалі [4].

Насамперед, розглянемо поняття «образу», виявимо його складові, прослідкуємо процес створення образу і таким чином виявимо як з'являється художній образ за допомогою інноваційних технологій використання гримувального мистецтва.

Арнхейма пише: «У породженні образу беруть участь різні функціональні системи, причому особливо значним є внесок зорової системи. Цей внесок не обмежується репродукціонуванням реальності. Зорова система виконує дуже важливі продуктивні функції. І такі поняття, як «візуальне мислення», «мальовнича увага», аж ніяк не є метафорою» [1].

Кожній театральній системі протягом історії театру властивий свій підхід до вирішення візуального образу, виражений через маску, грим або грим-маску. Через візуальне трактування образу актором, художником і режисером, можливо, по-новому поглянути на формування того чи іншого театралізованого заходу.

Естрада – це вид сценічного мистецтва, яке об'єднує в єдиному заході декілька жанрів: декламаторів, вокалістів, музикантів, танцюристів та інше. Слово «естрада» походить від латинського слова «поміст», узвишшя у концертному залі, де відбувався виступ артистів.

Естрада являє собою особливу дію, в якому беруть участь візуальні і звукові засоби, що представляють зв'язну послідовність значущих фактів, що мають місце у самому житті або зовсім фантазійних. У цьому випадку все побудовано з використанням знакових систем, нормативів, сюжетів, фабул, образів-масок, оформлення та ін., які одразу задають настрій, тон і спрямованість. Знакова система в цьому випадку являє собою струнку побудова, що містить різні типи знаків: іконічних знаків-індексів, знаків-символів та ін. Один з прикладів – це маска. Маски – необхідний атрибут страдного дійства, який дозволяє всім учасникам вести анонімне і більш вільне, ніж у жорсткому соціумі життя. При цьому саме наявність маски виступає як семіотичний акт, за допомогою якого відбувається передача інформації того чи іншого змісту від відправника-маски до одержувача.

Робота над гримом – це робота над однією із складових частин художнього образу, і тому знати основи гриму має будь-який учасник естрадного заходу.

На мистецтво гриму слід дивитися як на справді творчу працю, що має велике значення у створенні повноцінних в ідейному і художньому відношенні сценічних образів.

Грим є одним з найважливіших виразних засобів створення художнього образу. Він невід'ємний компонент донесення ідейно-художнього задуму глядацької аудиторії. За допомогою гриму можна грамотно і творчо вирішувати зовнішній малюнок образу, використовуючи при цьому вміння працювати з матеріалами і знаючи основні технології нанесення гриму.

Грим є одним з найважливіших компонентів видовища, який сприяє втіленню на сцені ідейно-художнього його задуму. Для актора грим важливий і як зовнішнє завершення створеного у процесі творчої роботи характеру [5].

Образ, створюваний актором на сцені, – це результат взаємодії актора і персонажа, створеного автором. Процес взаємодії іменується перевтіленням, а результат – втіленням. Це втілення, тобто роль, зіграна актором, і є сценічний образ, який включає в себе і візуальне рішення, виражене за допомогою гриму. Кожен сценічний образ містить цілий ряд інтерпретацій, і в першу чергу режисерську, яка в подальшому буде доповнено інтерпретацією художника і актора.

Сприйняття глядачем актора в образі відбувається на перших секундах появи його на сцені. У цей короткий проміжок часу складається враження про персонажа, прочитується і закріплюється вся інформація, закладена в його візуальному образі. Надалі актор своєю грою або підтверджує це враження, або спростовує. Таким чином, точно знайдений грим допомагає розкрити внутрішній зміст сценічного образу. Сценічні образи артистів естради звичайно є яскравими, виразними, гротесковими. Зовнішнє оформлення: грим, зачіска, перуки учасників естрадних концертів має індивідуальний характер, так як є пряма залежність від жанру сценічного твору та часу.

Персонаж-образ-імідж – це послідовний розвиток подій у мистецтві естрадного видовища. Започаткував цей процес ще Аркадій Райкін, який створив прийом маски на естраді. Багато сучасних артистів розвивають і вдосконалюють маску засобами гримувального мистецтва – що демонструє появу інноваційних технологій використання гриму на естраді.

Часто грим виконавців романсів, народних пісень обмежується легким косметичним підфарбовуванням із застосуванням пудри, рум'яна, губної помади, туші для вій і брів. При гримуванні застосовують рідкий крем-пудру, компактні пудри і рум'яна, накладні вій. Косметичним гримом можна виправити невеликі недоліки особи, звузити кругле обличчя, збільшити форму очей, рота, брів, носа. В естрадному гримі велике значення має зачіска, за допомогою якої можна підкреслити характерність виконуваного твору. Так, народна артистка, виконавиця російських пісень Л. А. Русланова виходила на сцену в барвистому російському сарафані, з шаллю, накинутій на плечі.

Зачіска її складалася з товстої коси, укладеною навколо голови у вигляді корони. Естрадна співачка К. І. Шульженко виходила на сцену в елегантних відповідних нарядах, модна причесана, легко загримована. Грим для естрадних акторів необхідний, так як сильна світлова апаратура впливає на природні кольори.

Відбувається зміна кольору шкіри, вона стає мертвотно-блідюю, купуючи сіруватий відтінок.

При гримуванні потрібно враховувати тональність світлофільтрів. Так, світлофільтр червоного кольору поглинає всі червоні кольори, обличчя, вкрите загальним тоном кольору засмаги, і руде волосся виглядають більш світлими. Коричнева фарба виглядає значно темніше, виглядає чорною. При жовтому світлофільтрі в гримі шік, губ необхідно посилювати червоні фарби, так як при освітленні може з'явитися зелений відтінок.

При використанні синього світлофільтру треба пам'ятати про те, що рум'яна можуть набути ліловий, фіолетовий відтінок, тому, щоб уникнути цього, посилюють загальний тон, пом'якшують червоний колір, а синю підводку очей і підбрівних дуг посилюють.

При електричному світлі теплі тони – червоні, оранжеві, жовті темніють, як і блакитно-зелені і синьо-фіолетові; жовто-зелені не змінюються; сині, блакитні кольори стають менш соковитими; темно-сині здаються більш темними, майже чорними; фіолетові – червоніють, іноді набувають пурпурний відтінок.

Ігор Наджиев. Естрадні виступи Ігоря Наджиева завжди проходять з великим успіхом. Манера виконання приваблива: зовнішність, репертуар співака викликають інтерес до нього публіки.

Ігор народився в Астрахані в сім'ї службовців, батько працював інженером, мама – на хлібозаводі.

Природні музичні дані Ігоря були помічені з раннього дитинства. Він успішно навчався спочатку в музичній школі, потім у музичному училищі. Ігор був постійним учасником самодіяльності, проведених конкурсів. Першу Почесну грамоту він отримав як учасник професійного конкурсу «Сочі-86». Лауреатом конкурсу став, взявши участь у фестивалі «Каспій – море дружби». Призом глядацьких симпатій його нагородили в Ялті в 1988 р. тут проходив конкурс на краще виконання пісень країн Співдружності. Серйозна перемога його чекала пізніше, перше місце він отримав на фестивалі «Зоряний дощ-94». Володіючи тонким смаком, музичними здібностями, Ігор постійно в пошуку, пробує себе в різних

напрямах і стилях, активно працює для кінофільмів, серед яких «Мушкетери 20 років потому», «Таємниця королеви Анни».

Свій імідж він створював у співдружності з Ольгою Кудряшової, але оригінальний грим знайшов сам після тривалих пошуків. Розпис очі вимагає хорошого художнього майстерності, вміння нанести фарби, приклеїти блистки, стрази. Малюнок нагадує крила птаха, темні лінії поєднуються з срібним, перламутровим кольором. Крім очей, зроблений малюнок на щоці, він має вигляд завитка, прикрашеного стразами і сріблом. Ігор вважає, що артист, який виходить на сцену, повинен бути одягнений, причесаний, загримований, так як зустріч з глядачем – це завжди свято, не можна виходити на сцену в повсякденному одязі. Ігор впевнений, що призначення артиста – це «лікувати душі і серця людей».

«Баккара». Цей культовий іспанський диско-дует мав оглушливий успіх наприкінці 70-х років ХХ ст. Грим його учасниць справляв приголомшуюче враження і нагадував маску, яку одягають на обличчя. Гримери працювали по кілька годин. Талановитий художник Сергій Дьяконов придумав і втілював обличчя візерунки, розробив колірну гаму. Візерунки представляли завитки, що нагадують хвилі. В гримі були виділені очі і губи. Кожна учасниця дуету мала певну колірну гаму. Одна – в салатково-зеленого, що переходить у фіолетово-рожеве і блискучу, перламутрову. Малюнки обводилися чіткої чорною смугою, підкреслюючи очі, ніс, губи. Друга учасниця мала помаранчеву гаму, яка складалася з білого, світло-жовтого, рожевого, малинового відтінків. Сильно чорною смугою підкреслювали очі, виділяли губи, фарбуючи їх в оранжево-червоний колір. Контур обводили білим, як і завитки навколо очей. Фарби органічно переходили з особи на шкіру, хвилясті лінії відокремлювали один тон від іншого. При гримуванні учасниця дуету зручно розташовувалися на спеціальному ліжку, під головою була плоска подушка. Коли людина лежить, то особа знаходиться в повному спокої, м'язи розправлені, немає напруги. Але були моменти, коли художникові доводилося гримувати сидячу модель. Для гриму застосовувалися пензлі різного розміру і форми: плоскі, круглі, великі, маленькі. Зараз ми звикли до «образного» макіяжу на самі різні теми – пори року, квіти, птахи, комахи. Але в 70-ті роки ХХ ст. це було своєрідним «відкриттям», «винаходом» в гримі.

Один з прикладів театру на естраді є Московський театр сінхробуффонади. Олександр Песков народився в невеликому містечку Архангельської області Коряжме. Незважаючи на те, що в родині ніколи артистів не було, Олександра тягнуло на сцену. Бажання стати артистом привело його в 1979 р. в Московське естрадно-циркове училище на відділення клоунади. Любов до цирку Песков проніс через все життя. Навчався з захопленням, виявляючи талант і фантазію.

Під час навчання Пескову пощастило зустрітися з такими майстрами цирку, як клоуни Олег Попов, Юрій Нікулін. Про свої зустрічі Песков згадує з трепетом: Олег Попов провів студента через службовий вхід на століття Цирку на Кольоровому бульварі. Сам Юрій Володимирович Нікулін написав на подарованій йому книзі такі слова: «Саші Пескову, майбутньому клоуну».

Песков прагнув в цирк, але отримана травма змінила його плани, довелося залишити цирк і вступити у драматичний театр. Він постійно був зайнятий у репертуарі театру.

Театр став другим коханням молодого актора, але з часом цирк, естрада пересилили і він пішов з театру. Робота у філармонії Архангельська, Пермі, Калінінграда як конферансьє допомогла О. Пескову знайти своє покликання: пародії. В одному з номерів О. Песков приносив валізу і приміряв перуки, костюми прямо на очах у глядачів. Пародіював він Гурченко, Леонтьєва, Пугачову.

Успіх у глядачів змусив О. Пескова подумати про те, щоб розширити свій репертуар, він вирішив вдосконалювати свою майстерність в Москві у майстрів естради, таких, як Борис Брунов, режисер Володимир Точилін. Перший концерт А. Пескова відбувся в 1988 р. Гумористична програма «Міс естрада», яка йшла при повному аншлагу, мала гучний успіх. В репертуарі О. Пескова додалося ще два образи – Жанна Агузарова і Лайма Вайкуле. В даний час в репертуарі артиста 35 пародій.

О. Песков сам не вважає себе пародистом, називає себе «сінхробуффом». Так з'явився «Московський театр сінхробуффонади під керівництвом Олександра Пескова». Комітет з охорони авторських прав і Міністерство культури видали О. Пескову сертифікат на винахід. О. Песков став першим, хто відкрив нову сторінку естради, його колектив занесено в Енциклопедію естрадного мистецтва. Російська естрада поповнилася новим жанром. О. Песков зовні дуже схожий на образ, який він пародіює, показуючи його гротесково.

У роботі над кожним новим образом О. Песков серйозно вивчає ходу, рухи, манеру говорити, співати.

Макіяж, перуки, костюми роблять образ, створений О. Песковим, чарівним. Образи Едіти П'єхи, Ірини Понаровської користуються особливою любов'ю у глядачів, втім, як і Маші Распутіної, Крістіни Орбакайте, Лариси Долиної. В майбутньому майстер планує створити образи Земфіри, Майї Плісецької, Гаріка Сукачова, Е. Піаф, М. Монро, Е. Джона, Б. Стрейзанд.

Зовнішній вигляд вимагає майстерності в макіяжі, зачісці. В колективі працюють постижери, які самі роблять потрібні перуки, перукарі, гримери. Вони повністю відповідають за портретну схожість з пародіюючим персонажем. Свого перукаря О. Песков привів вчитися в Академію перукарського мистецтва, яка знаходиться в Москві, у Великому Афанасьєвском провулку. Тут молодий перукар опанував секрети стрижки, завивки, фарбування волосся. Грим вимагає швидкості виконання, так як на передодняння відведені лічені секунди. Основа гриму – загальний тон, який наносять перед виставою, використовуючи фарби макіяжу. Тональний крем рівним шаром кладеться на шкіру, потім рум'яна, підведення брів, очей, «накладні вій», тіні наносять на підбрівну ділянку (зараз багато «зірки» використовують білу фарбу, перламутр). Колір губної помади також використовують модного кольору.

Грим персонажів О. Пескова вимагає портретної схожості, це досягається за допомогою костюма, зачіски, перуки, макіяжу.

У колекції О. Пескова, крім жіночих образів, є і чоловічі, це Валерій Леонтьєв, Чарлі Чаплін, Борис Моїсєєв. Крім російських «зірок», О. Песков пародіює і зарубіжних (Тіну Тернер, Лайзу Мінеллі, Аллу Баянову та ін).

Грим О. Пескова вражає своєю точністю, чистотою виконання і професіоналізмом.

Унікальне виконання на естраді продумано до найдрібніших деталей. Грим, костюм, пластичні рухи поєднуються з особистим ставленням до зображуваного персонажа. О. Песков стверджує, що він любить пародіюючих їм «зірок», – саме в цьому запорука успіху.

Професія О. Пескова унікальна, виконання його не має аналога в нашій країні, мистецтво майстра постійно вдосконалюється, про це свідчить його величезний успіх у глядачів.

Верка Сердючка – ведуча ток-шоу «СВ-шоу», що стала за короткий час «телезіркою», улюбленицею телеглядачів, – яскравий комічний персонаж. Провідниця спального вагона відкрита і безпосередня у своєму спілкуванні з пасажирями. Її химерний характер, жарти та гостроти не викликають почуття роздратування. Навпаки, фокуси і трюки, які вона робить, викликають сміх або посмішку.

Верка Сердючка і Кончіта Вурст, мабуть, найбільш колоритні персонажі в шоу-бізнесі. Акторів без гриму мало хто впізнає: і Андрій Данилко, і Томас Нойвірт живуть скромно. Зате варто їм надіти плаття, стати на каблучки і нафарбувати очі – і світ стає яскравішим і цікавішим.

Зіггі Стардаст (англ. Ziggy Stardust) – вигаданий персонаж, створений Девідом Боуї і є центральною фігурою його концептуального глем-рок-альбому *The Rise and Fall of Ziggy Stardust and the Spiders From Mars*. Ім'я «Stardust» було дано персонажу під враженням від рокабіллі-музиканта на ім'я *Legendary Stardust Cowboy*.

Згідно з сюжетом альбому, за п'ять років до того, як Земля буде остаточно знищена (із-за глобального потепління і численних катастроф), Зіггі зі своїми друзями з Марса створюють рок-групу; сам Зіггі стверджує, що здатний врятувати світ і просвітити людей за допомогою рок-н-ролу. Зіггі дійсно стає зіркою; у міру зростання популярності він забуває, хто його справжні друзі (в першу чергу це його колеги по рок-групі).

Після виходу альбому Зіггі Стардаст став популярним персонажем; ім'я самого Девіда Боуї стало міцно асоціюватися з ім'ям Зіггі (наприклад, в період його тісної дружби з Іггі Попом їх називали «Іггі і Зіггі»). Боуї планував зробити масштабний мюзикл, присвячений Зіггі.

Образ Зіггі космічного хлопця зображувався намальованою на лобі вогняну кулю, або Марс. Весь мейк-ап у контексті образу та кольоровій гамі. Найпопулярнішим образом була блискавка синьо-червоного кольору, що зараз вже є брендовим гримом Девіда Боуї.

Це тільки декілька прикладів та прийомів створення естрадного образу. Можна зробити висновки, що основними ведучими принципами створення такого образу є характерність, гротескність, точність та яскравість. Грим допомагає створити живий характер з урахуванням індивідуальних особливостей. За допомогою гриму виконавець може розширити свій творчий діапазон, створити впізнаваний сценічний образ.

Список використаних джерел

1. Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие (сокр. пер. с англ. В.Н. Самохина, общ. ред. и вст. ст. В.П. Шестакова). – М.: Прогресс, 1974.
2. Михайлов Л. Создание современного эстрадного зрелища (принципы художественного оформления) / Л. Михайлов. – М.: РАТИ, 2007. – с. 119
3. Сыромятникова И. Искусство грима и макияжа / И. Сыромятникова. – М.: Рипол-классик. – 2005. – 272 с.
4. Сыромятникова И. Технология грима. – М. Высш. шк. 1991. – 175 с.
5. Цебенко М. Грим как компонент сценического образа / Цебенко М. О. – Н.: НДШИ. – 2016. – 24 с.